

Christine Kliphuis (1957) publiceerde al 19 kinderboeken, waaronder een medische serie voor kinderen. Ze werkt als communicatieadviseur en klachtenbemiddelaar in de gezondheidszorg. Het autobiografische *Mijn hoofd is hol* is haar eerste boek voor volwassenen.



'Je moeder is nu mee met de ambulance. Ze zeiden dat het misschien een beroerte is geweest, want ze kon niet bewegen. Je moet maar gauw komen.'
Een beroerte? Wat is dat ook weer precies? Ik wil het nog niet weten.

Per jaar krijgen in Nederland 41.000 mensen voor het eerst een beroerte, vaak met blijvende lichamelijke en geestelijke gevolgen. In dit boek neemt Christine Kliphuis de lezer mee in wat er gebeurt na een beroerte en maakt de ingrijpende gevolgen zichtbaar en voelbaar.

Als haar moeder door een beroerte wordt getroffen, verandert ze plotseling van een zelfstandige, vitale en actieve vrouw in een hulpbehoevende patiënt die niets meer zelf kan. Als dochter en mantelzorger komt de schrijfster terecht in een maalstroom van onontkoombare gebeurtenissen, waaronder de opname van haar gehandicapte moeder in een verpleeghuis. Haar moeder is halfzijdig verlamd, heeft afasie en kan nooit meer terug naar huis.

De schrijfster probeert een balans te vinden tussen de zorg voor haar zieke moeder, haar eigen emoties en verdriet, haar gezin, de familie en haar werk.

www.christinekliphuis.nl



Meander

Christine Kliphuis

Mijn hoofd is hol



Mijn hoofd is hol

Christine Kliphuis



Mijn hoofd is hol

Christine Kliphuis

Uitgever: Meander Uitgeverij, Rijswijk

Eerste druk: september 2010

Tweede druk: april 2011

Derde druk: mei 2011

Illustratie cover: Helen van Vliet

Foto achterflap: Peter van Rijswijk

ISBN: 978 90 5019 113 5

NUR: 402

Niets uit deze uitgave mag worden veelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.



Meander

beroerte : bihrôrida (oud-Hoogduits) : aanraking, beroering
rühren : aanraken, aangeraakt zijn

Voor mijn moeder

1

Midden in de ziekenhuisgang wil mijn moeder uit de rolstoel stappen.

‘Help me even, kinderen, dan kan ik tussen jullie in,’ zegt ze vastberaden. Ze maakt aanstalten om op te staan.

‘Maar mam, je kunt niet lopen!’ zeg ik. Ze weet toch dat ze aan de rechterkant verlamd is?

‘O ja, dat is ook zo,’ zegt ze.

‘Blijf maar rustig zitten,’ zegt Bert vriendelijk. ‘Wij rijden u wel rond.’

Ze laat zich gehoorzaam weer in de rolstoel zakken. Maar na een paar meter zet ze weer een voet op de grond, zodat we niet verder kunnen. ‘Toe nou jongens, jullie zijn sterk, ik wil eruit,’ zegt ze, dwingender dan eerst.

‘Maar dat kan niet, mama! Je hebt een beroerte gehad en je kunt niet lopen. Je rechterbeen doet het niet.’ Hoe kan ze dat nou vergeten?

‘O, ja,’ zegt ze. Met een zucht gaat ze weer zitten. Tien seconden later wil ze opnieuw uit de stoel stappen.

Ik besef dat er iets fundamenteel mis is met haar.

Een paar weken eerder ben ik halsoverkop naar het ziekenhuis in Groningen gekomen, na een telefoontje ’s morgens

vroeg. Het is de buurvrouw uit de flat, met paniek in haar stem.

‘De hulp kon vanmorgen de voordeur niet open krijgen, want daar lag je moeder achter,’ vertelt ze met afgrijzen. ‘Ze lag in de gang. Daar heeft ze misschien wel een paar dagen gelegen.’

Ik probeer het niet voor me te zien.

‘Ze is nu mee met de ambulance. De broeders hebben haar alle trappen af moeten dragen, want de brancard paste niet in de lift. Ze zeiden dat het misschien een beroerte is geweest, want ze kon niet bewegen. Je moet maar gauw komen.’

Een beroerte, wat is dat ook weer precies? Ik wil het nog niet weten.

Ik bel mijn broer in Zeeland, die besluit daar te blijven en af te wachten tot ik ben geweest. We spreken af mijn zus nog niet meteen in te lichten. Zij heeft drie jaar geleden het contact met mijn moeder verbroken. Hoe dat in deze situatie verder moet, weten we nog even niet.

Bizar dat juist zij, als enige van de drie kinderen, op een kwartiertje rijden van Groningen woont.

Door de telefoon lijkt alles dichtbij, maar ik moet nog 250 kilometer rijden voordat ik in het ziekenhuis ben. Het zijn rare kilometers, alles is onwerkelijk, het is een stilte voor de storm. Ik luister naar de radio, maar de actualiteiten zijn niet de mijne.

Precies een maand geleden was mijn moeder nog bij mijn tweede huwelijk, ze was kernegezond en hield zelfs nog een ontroerende toespraak. Met haar kleine gestalte en mooie woorden maakte ze indruk op iedereen. Zo trots was ik op haar, mijn kleine moedertje. En zij vond het prachtig dat zij

aanwezig was bij mijn tweede trouwdag, met een man die zij vanaf het begin in haar hart had gesloten. Bert is als een zoon voor haar en zij als een moeder voor hem. Zijn eigen moeder is al heel jong overleden.

‘En luister naar deze oude wijze geit,’ eindigde ze haar huwelijks toespraak. ‘Nooit boos gaan slapen!’

Het ziekenhuis wordt verbouwd en de parkeerplaats staat vol bouwketen. Overal staan excuusborden voor de overlast. Het is goed. Mag ik nou eindelijk naar mijn moeder toe?

Beroerte Behandelings Eenheid, staat met grote letters op de deur van de afdeling. Die naam komt wel even binnen. Waarom noemen ze het geen Stroke Unit, zoals vroeger? Dat klinkt een stuk minder erg, al is het vreemd dat het Engelse woord stroke zowel strelen als beroerte betekent.

Ik durf bijna niet naar binnen. De confrontatie met de werkelijkheid is nu onontkoombaar.

Vlakbij de deur zit een verpleegkundige achter een bureau. Ik meld me bij haar en kijk snel rond in het zaaltje. Er zijn vijf bedden, allemaal bezet. Er lopen een paar familieleden rond. Zij kennen duidelijk de weg al.

In het achterste bed zie ik mijn moeder liggen en de emotie grijpt me naar de keel. Ik wil dit allemaal niet meemaken.

De verpleegkundige staat op en geeft me een hand.

‘U bent de dochter van mevrouw Kliphuis?’ vraagt ze vriendelijk. Ik knik, praten lukt even niet.

‘Uw moeder was onderkoeld en een beetje uitgedroogd toen ze gevonden werd, maar het gaat al wat beter,’ vertelt de verpleegkundige op ontspannen toon. ‘Gaat u maar gauw naar haar toe. Komt u straks nog wel even bij me langs voordat u weggaat? We moeten nog wat gegevens over uw moeder noteren.’

Ach, wat is ze klein in dat grote bed. Ze ligt op haar linkerzij

in een oranje ziekenhuispyjama; ik moet toch even denken aan Guantánamo Bay. Ze is heel bleek en lijkt ver weg. Haar lippen murmelen onverstaanbare woorden.

‘Mama, ik ben er,’ zeg ik zachtjes vlakbij haar oor. Ik aai over haar grijze haren en houd haar hand vast.

‘Hoor je me?’ vraag ik.

‘O, lieverd,’ zegt ze ineens. Ik weet niet of ze het tegen mij heeft. Beseft ze wel dat ik er ben? Haar ogen blijven dicht. Haar ene mondhoek hangt een beetje.

Haar rechterhand, met daarin een infuus, ligt doodstil op de deken. Ze draagt nog haar gouden ring met de smaragd, misplaatst in deze context.

Ik haal de ring voorzichtig van haar vinger. ‘Ik zal hem voor je bewaren,’ fluister ik. ‘Weet je wel, die mooie ring die je vroeger van papa hebt gekregen.’ Ze reageert niet.

Ik zit een tijd bij haar bed en houd haar hand vast. Er gaat veel door me heen en tegelijk ook niets. Is dit hoopje ellende mijn moeder? Vorige week heb ik haar nog aan de telefoon gehad. Ze was opgewekt en vertelde dat ze weer ging piano-spelen.

‘Ik heb een nieuwe vleugel gekocht!’ vertelde ze trots. ‘Wel een rib uit mijn lijf, maar hij was afgeprijsd. Leuk hè?’

Wat was ik blij dat ze zo enthousiast klonk. Dat was wel eens anders: ze voelde zich vaak eenzaam. Ook al deed ze van alles en had ze een druk sociaal leven, van binnen miste ze nog elke dag mijn vader. Ze heeft hem nooit kunnen loslaten na zijn dood, nu alweer vijfentwintig jaar geleden.

‘Nee, de dokters kunnen nog niks zeggen,’ vertelt de verpleegkundige als ik bij haar zit om allerlei formulieren in te vullen. ‘Het is nog te vroeg.’

Even later komt de neuroloog langs. Zijn bruine ogen staan

vriendelijk, maar hij geeft een vlakke, beroepsmatige hand.

‘Uw moeder heeft een hersenbloeding gehad. De bloeding zit diep in de hersenen, dus we kunnen niet opereren. We kunnen op dit moment alleen maar afwachten hoe het zich ontwikkelt. Het is niet uitgesloten dat ze binnen de komende achtenveertig uur een tweede beroerte krijgt, dat gebeurt wel vaker bij een CVA,’ vertelt hij routinematig. ‘Maar laten we hopen dat ze wat gaat opknappen. Sterkte.’ Hij glimlacht kort, geeft me nogmaals zijn koele doktershand en vertrekt snel weer van de afdeling.

Waarom neemt hij niet wat meer tijd? Ik voel me in de steek gelaten, had langer willen praten, meer willen weten - wat is een CVA bijvoorbeeld? Maar hij heeft het natuurlijk ook druk en moet dit verhaal vast heel vaak tegen mensen vertellen.

Voor het gedrag van dokters zoek je het liefst een excuus, je bent immers van hen afhankelijk.

Ik krijg van de verpleegkundige een rood boekje mee van de Hartstichting: ‘Een beroerte¹, en dan?’ Ze heeft mijn moeders naam erop gezet, onverbiddelijk.

¹Bij een beroerte wordt de zuurstofvoorziening naar de hersenen plotseling onderbroken. Het wordt ook wel een ‘ongeluk in de bloedvaten van de hersenen’ genoemd, in medische termen een ‘cerebrovasculair accident (CVA). Globaal zijn er twee vormen van een beroerte te onderscheiden: een herseninfarct of een hersenbloeding.

Bij een herseninfarct raakt een bloedvat verstopt door een bloedstolsel of een dichtgeslibd bloedvatje. Hierdoor krijgt een deel van de hersenen weinig, of tijdelijk geen zuurstof.

Bij een hersenbloeding scheurt of knapt een bloedvat in de hersenen, waardoor het bloed zich in het hersenweefsel ophoopt.

Bij een beroerte is in 80% van de gevallen sprake van een herseninfarct, in 20% van de gevallen van een hersenbloeding.

Bij een herseninfarct kan door snel toedienen van bloedverdünnende medicijnen soms hersenbeschadiging worden voorkomen of verminderd. Bij een hersenbloeding is soms een operatie mogelijk, afhankelijk van de plaats van de bloeding.

Zowel bij een herseninfarct als bij een hersenbloeding is de ontstane hersenbeschadiging vaak onherstelbaar. De lichamelijke en geestelijke gevolgen zijn heel ingrijpend, zowel voor de patiënt zelf als voor de omgeving. Per jaar krijgen in Nederland 40.000 mensen een beroerte. Eenderde van de patiënten overlijdt in het eerste jaar na de beroerte, 10% krijgt binnen dat eerste jaar een tweede beroerte. Bij vrouwen is een beroerte doodsoorzaak nummer één.

(bron: Een beroerte, en dan? Nederlandse Hartstichting)